

enciclopèdia

Dossier de premsa

Quins són els símbols més antics de Catalunya?

Des de quan sant Jordi és el nostre patró?

Per què Francesc Macià s'emmirallava en la figura de Pau Claris?

Símbols del catalanisme

Direcció de l'obra: **Daniel Venteo**

Símbols del catalanisme investiga l'origen, l'evolució i la vigència d'una cinquantena de símbols catalanistes i analitza les causes socials i polítiques que els han generat, amb articles dels més prestigiosos historiadors catalans: Josep Maria Salrach, Agustí Alcoberro, Josep Pich, David Martínez Fiol, Jordi Cassassas, Giovanni Cattini, Joan B. Culla i Daniel Venteo. El llibre compta també amb una extraordinària introducció de l'antropòleg i Premi d'Honor de les Lletres Catalanes Joan F. Mira i està profusament il·lustrat amb més de set-centes cinquanta imatges, algunes completament inèdites.

A més a més dels esmentats, **Símbols del catalanisme** estudia, entre d'altres, símbols tan importants com la senyera, el Canigó, el monestir de Montserrat, El cant dels ocells, el Fossar de les Moreres, Rafael Casanova, la sardana, l'estelada, Pau Casals, L'estaca o l'1 d'octubre.

“Fer [...] previsions no és la feina que correspon a un historiador, sinó la d’analitzar els moviments de llarga durada i explorar les dimensions més profundes de la vida social. Per sota dels esdeveniments quotidians i dels actes d’uns polítics que creuen, erradament, que són ells els que marquen els rumbos col·lectius d’un poble, circula un corrent poderós i profund de consciència col·lectiva que és el que ens ha permès preservar la nostra identitat contra tots els intents de negar-la. Un corrent que de vegades pot semblar ocult, però que surt a la llum cada cop que cal enfrontar-se amb un obstacle.”

Josep Fontana. La formació d’una identitat, 2014

Els símbols i la consciència col·lectiva catalana (fragment)

“Aquesta obra, pionera a Catalunya, estudia l’univers simbòlic del sobiranisme català des dels seus orígens fins als nostres dies mitjançant l’aproximació monogràfica a l’origen i l’evolució de prop d’una cinquantena de símbols. L’autor és conscient que la selecció dels símbols pot ser discutible, ja que el lector, de ben segur, trobarà a faltar possibles temàtiques i se sorprendrà, probablement, amb algunes de les escollides. La voluntat ha estat oferir, de manera sintètica, una aproximació als personatges, les banderes, els himnes, els llocs de memòria, els fets històrics, les dates, les entitats i les manifestacions que, d’una manera o d’una altra, han estat significatius políticament per a Catalunya al llarg dels segles i han estat revestits d’una dimensió simbòlica.

Les pàgines que hi ha a continuació no solament són una història dels símbols del catalanisme contemporani des de finals del segle XIX fins a l'actualitat: són, també, una història dels símbols del sobiranisme català d'ençà del naixement de la nació en època medieval. A més dels estudis introductoris a càrrec d'especialistes en la matèria i dels textos de les mateixes entrades monogràfiques dels símbols, cal assenyalar el valor substantiu que la il·lustració gràfica aporta a l'obra. Els documents textuais, gràfics, hemerogràfics, bibliogràfics i artístics seleccionats no són meres il·lustracions, sinó que constitueixen en si mateixos un relat conceptual propi. La major part de la documentació gràfica publicada en aquesta obra procedeix de la xarxa d'arxius públics de la Generalitat de Catalunya, de la Biblioteca Nacional de Catalunya i de col·leccions particulars.

L'estudi de la simbologia política des del punt de vista de les ciències socials és un camp d'investigació relativament verge que, a casa nostra, encara no gaudeix de gaires aportacions. Són excepcionals els diversos treballs de l'historiador Stefano Cingolani sobre la Catalunya medieval, les aproximacions de la historiadora Eulàlia Duran a la Catalunya moderna i, aquesta vegada sí, l'abundant obra de l'historiador de la literatura Magí Sunyer dedicada a la Renaixença i els símbols i mites catalans històrics. Pel que fa a la sociologia i l'antropologia, destaquen les aportacions de Josep R. Llobera i Joan F. Mira. Els monumentals estudis de memòria històrica impulsats a França per l'historiador Pierre Nora van tenir una aplicació pràctica en el cas català en la tesi doctoral del també historiador francès Stéphane Michaux. Amb tot, a Catalunya l'estudi de la simbologia política continua sent un territori per explorar i aquesta obra només pretén ser una primera aportació al seu aprofundiment des d'una perspectiva de llarga durada." **Daniel Venteo**

Països, símbols, identitats (fragment)

Aquella «cosa» que solem anomenar *consciència d'identitat*, la percepció de ser part d'un grup humà concret, el nostre, que ens fa «ser» això, i no allò, i pensar que «ser això» és molt important, no és cap atribut transcendent, inspirat o innat, sinó el resultat d'allò que una col·lectivitat veu, creu o pensa que és; suposem un poble, una ciutat, un país, una nació. És a dir, algun àmbit d'identificació-

definició col·lectiva, associat sovint a un cercle o delimitació territorial, en què es troba o es percep ella mateixa. I hem de recordar d'entrada, tot i que segurament no caldria, que els mecanismes productors i definidors d'aquests àmbits o cercles no són ni genètics ni místics, sinó que són sempre i necessàriament mecanismes socials i culturals, condicionats per la comunicació entre persones i grups, i potenciats o afeblits segons l'ús que històricament se n'ha fet. Perquè la delimitació de la pertinença és un fet necessari i universal a l'hora de *situar* els individus d'una col·lectivitat i la col·lectivitat sencera (qualsevol que siga el seu «volum», dimensió o extensió), davant de la realitat que els envolta: la realitat física o geogràfica, l'econòmica, la política, la cultural, la lingüística, la històrica, etc. [...]

Per al present històric, i de cara al futur immediat o remot, en aquest món dels intercanvis planetaris, de la circulació universal de modes, de formes de vida, de llengües (una sobretot, és clar: l'anglès), d'indumentària, begudes, música, cinema, etc. (és a dir, en el context d'una hipotètica tendència a la uniformitat i a la indiferenciació), és necessari, justament, mantenir el valor de la diferència: dels mites, les històries, les narracions, els emblemes, els símbols de cada comunitat de cultura. Perquè la humanitat no guanya res anant cap a un espai global progressivament homogeni, i la pèrdua de la varietat de les «espècies culturals» és una pèrdua absoluta tan destructora com la desaparició de les espècies naturals. El manteniment de la diferència —conscient i visible per a «nosaltres» des de dins, perceptible per als «altres» des de fora— no és tancament i regressió, sinó obertura i aportació. La història no s'ha acabat, ni de bon tros, però els espais que solem anomenar nacionals continuaran sent viscuts majoritàriament com el marc més significatiu i visible de la identitat dels seus ciutadans.

Qualsevol que siga el sentit i contingut real d'aquestes paraules —identitat, estat, nació—, que no sempre serà el mateix. Però sempre s'expressarà en termes de signes, emblemes, mites, llocs, dates i noms, és a dir, en els termes d'un espai simbòlic." **Joan F. Mira**

Daniel Venteo ha triat alguns dels símbols dels que apareixen a **Símbols del catalanisme**, i n'explica la seva història i vigència en vídeo. (clicueu a les imatges per accedir als vídeos)

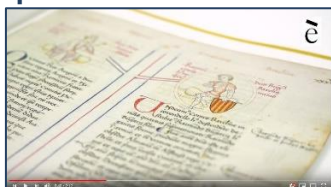
El llaç groc

L'estaca de Lluís Llach

Les quatre barres i Guifré el Pelós

El panteó dels catalans il·lustres

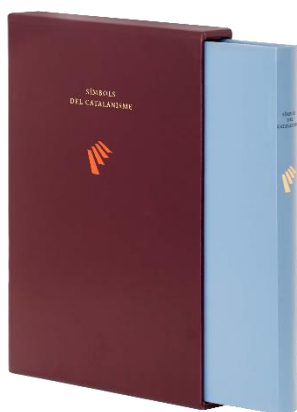
La bandera de Santa Eulàlia

Símbols del catalanisme

Autors:

- Dels textos dels símbols:
Daniel Venteo
- De les introduccions:
Agustí Alcoberro, *Els segles moderns i la formació de la identitat nacional*
Jordi Casassas, *Les bases del catalanisme contemporani*
Giovanni C. Cattini, *Les bases del catalanisme contemporani*
Joan B. Culla i Clarà, *El franquisme, un camp de batalla simbòlic*
David Martínez Fiol, *Les construccions identitàries de la catalanitat vuitcentista*
Joan F. Mira, *Països, símbols, identitats*
Josep Pich i Mitjana, *Les construccions identitàries de la catalanitat vuitcentista*
Josep M. Salrach, *Orígens de l'imaginari a Catalunya*
Daniel Venteo, *Símbols en transició, de la mort de Franco al segle XXI*

Fitxa tècnica

384 pàgines

750 il·lustracions

27,3 cm x 37,5 cm

Enquadernació en pell, presentació en estoig folrat amb símil de pell